

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Margity Fridovej a členiek senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Ivany Izakovičovej v právnej veci žalobcu: **J., M., O.**, zast. J., advokátkou, Š., proti žalovanému: **V., I., L.**, zast. J., advokátkou, Š., **o zaplatenie 125 266,50 Sk s prísl.**, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Cob 40/2005-474 zo dňa 21. apríla 2006, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Cob 40/2005-474 zo dňa 21. apríla 2006 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd, ako súd odvolací, zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu tak, že žalobu zamietol. Žalobcovi uložil, aby zaplatil žalovanému trovy konania v sume 18 620,- Sk a v sume 62 729,- Sk na účet jeho právneho zástupcu. Žalobcovi tiež uložil zaplatiť štátu trovy konania v sume 1 136,- Sk.

V dôvodoch svojho rozsudku uviedol, že predmetom odvolacieho konania je nárok žalobcu na zaplatenie ceny služieb spočívajúcich v poskytnutí ubytovania s polpenziou v rekreačných zariadeniach v Bulharsku v čase od 24. 07. 1996 do 01. 09. 1996 v celkovej sume 125 266,50 Sk. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa, že účastníci na základe návrhu žalovaného z 10. 06. 1996 uzavreli v zmysle § 269 ods. 2 zák. č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len Obchodný zákonník) zmluvu,

predmetom ktorej aj podľa zhodného tvrdenia účastníkov bolo obstaranie leteckej prepravy Z. a poskytnutie ubytovania so stravovaním v rozsahu polpenzie pre 71 osôb v dohodnutých termínoch. Miesto ubytovania jednotlivých osôb v zmluve dohodnutých nebolo. V konaní nebolo sporné, že osoby, za ktoré požaduje žalobca zaplataenie ceny služieb, a to v termíne od 24. 07. 1996 do 04. 08. 1996 v počte 23 osôb, v termíne od 14. 08. 1996 do 25. 08. 1996 v počte 8 osôb a v termíne od 21. 08. do 01. 09. 1996 v počte 9 osôb sa skutočne zúčastnili leteckého zájazdu organizovaného žalovaným. Spornými boli tvrdenia účastníkov o mieste ubytovania týchto účastníkov zájazdu, a ak nebola spornou skutočnosť, kde boli ubytovaní, tvrdenia účastníkov sa rozchádzali v tom, či ubytovanie vrátane polpenzie bolo poskytnuté žalobcom žalovanému v súlade so zmluvou alebo na základe ďalšej zmluvy uzavretej medzi žalovaným a bulharskou cestovnou kanceláriou M., ktorej majiteľom aj podľa nesporných tvrdení účastníkov je manžel žalobkyne P.. Súd prvého stupňa vyhodnotil vykonané dokazovanie tak, že sporové strany nevedeli presne, kde boli jednotliví účastníci zájazdov ubytovaní. Ani účastníci zájazdov vypočutí v konaní ako svedkovia nevedeli presne uviesť dátum zájazdu a názov ubytovania. S týmto skutkovým záverom sa stotožnil aj odvolací súd. V zmysle § 120 O. s. p. majú účastníci dôkaznú povinnosť uviesť dôkaz na preukázanie svojich tvrdených skutočností. Posúdenie, ktorý z účastníkov má dôkazné bremeno na preukázanie určitých skutočností, závisí od ustanovení hmotného práva, nemožno uložiť dôkazné bremeno na tvrdenie, ktoré urobila druhá strana. Žalobca sa v tomto prípade domáha zaplataenia ceny služieb, preto má dôkaznú povinnosť označiť dôkazy na preukázanie skutočnosti, že tieto služby skutočne žalovanému poskytol. Žalobca tvrdil, že v dňoch 24. 07. 1996 až 04. 08. 1996 poskytol ubytovanie so stravou 23 osobám, z toho 7 osôb bolo ubytovaných v hoteli T. a 16 osôb na súkromí. Na preukázanie tohto tvrdenia označil dôkaz, a to hotelovú knihu z hotela T. o ubytovaní 2 osôb rodiny L., 2 osôb rodiny Š., M., A. a J., ďalej zoznam klientov prihlásených na ich zájazd od 24. 07. 1996 do 04. 08. 1996 a písomné potvrdenia od bulharskej cestovnej kancelárie M. o čerpaní služieb pre 61 osôb, z toho 49 v hoteli P. a 12 v hoteli Č.. V zozname účastníkov zájazdu sú uvedené aj mená osôb, za ktoré žiada zaplatiť cenu služieb vo faktúre č. 96/280. Uvedené dôkazy predložené žalobcom jednoznačne nepreukazujú skutočnosť, že poskytol v tomto termíne služby tak, ako tvrdil. Dve osoby rodiny Š. zaznamenané v hotelovej knihe T. nebývali v tomto hoteli, ale v penzióne, čo potvrdili vo svojej výpovedi svedkyne Š. a R.. Na pojednávaní pred odvolacím súdom svedkyňa R. tiež uviedla, že o osoby ubytované v penzióne sa staral pán B., ktorý bol sprievodcom cestovnej kancelárie žalovaného. Z potvrdenia o poskytnutých službách

bulharskou stranou nevyplýva, že 16 osôb bolo ubytovaných na súkromí. Žalovaný preukázal tvrdenie, že v tomto termíne mal na základe zmluvy s bulharskou cestovnou kanceláriou M. dohodnutú kapacitu ubytovania v počte 40 miest v hoteli T., ktorá nebola plne obsadená autobusovým zájazdom. Dôkazy predložené žalobcom sú rozporné, nepreukazujú jednoznačne poskytnutie služieb žalovanému. Vierohodnosť dôkazov, ktoré sú rozporné, spochybňuje skutočnosť, že podnikateľ pán P., zastupujúci cestovnú kanceláriu M., ktorá potvrdzovala žalobcovi počet účastníkov zájazdu a rozsah poskytnutých služieb, je v blízkom príbuzenskom vzťahu k žalobcovi. Tvrdenie žalobcu, že táto cestovná kancelária je samostatným subjektom a nemožno spájať bulharskú cestovnú kanceláriu M. so žalobcom pri poskytovaní služieb, je v základe opodstatnené, ale v konaní bolo zhodne potvrdené účastníkmi, že platby pre bulharskú cestovnú kanceláriu uhradil žalovaný priamo žalobcovi. Delegát cestovnej kancelárie žalovaného pán B. vo svojej výpovedi uviedol, že pri svojej práci ako delegát cestovnej kancelárie žalovaného v Bulharsku nevidel rozdiel medzi týmito dvomi cestovnými kancelárkami a v podstate všetko riadil P.. Tvrdenie žalobcu o poskytnutí ubytovania so stravou spochybnil aj list adresovaný žalovanému dňa 08. 07. 1996, ktorým oznamuje, že nemôže poskytnúť ubytovanie s polpenziou okrem strediska K., a tiež písomné prehlásenie žalobcu zo dňa 26. 07. 1996, že žalovaný mal ku dňu 19. 07. 1996 rezervované pobytové náklady zaplatené v Č. pre uvedených účastníkov zájazdu v termíne od 24. 07. 1996 – letecká i autobusová doprava. Žalobca preukazuje potvrdenie o poskytnutí služieb v termíne od 14. 08. 1996 do 25. 08. 1996 štyrom osobám rodine M. na súkromí, štyrom osobám rodiny P. v hoteli B. v stredisku P. dôkazmi, a to potvrdením bulharskej cestovnej kancelárie z 25. 08. 1996, ďalej zoznamom účastníkov a zmluvou. Aj uvedené dôkazy jednoznačne nepreukazujú splnenie zmluvy zo strany žalobcu, pretože z týchto dôkazov nevyplýva poskytnutie ubytovania na súkromí a služieb pre 4 osoby rodiny P. nezodpovedajú ani zmluve uzavretej so žalovaným, ani prihláške na zájazd, v ktorej si objednali zájazd do strediska Č.. Z písomného vyjadrenia pána P. vyplynulo, že býval s rodinou v hoteli P., ktorý bol náhradným ubytovaním, pretože mal bývať v hoteli Č.. Žalovaný na druhej strane predložil poukážku na služby potvrdenú bulharskou cestovnou kanceláriou M., že žalovanému v čase od 13. 08. 1996 do 23. 08. 1996 boli poskytnuté služby pre 36 osôb v stredisku Č. v hoteli T., pričom z autobusového zájazdu v tomto termíne bolo z počtu zmluvných miest ubytovaných 27 osôb. Žalovaný zaplatil aj za 8 osôb z leteckého zájazdu. Je potrebné zdôrazniť, že dôkazy predložené oboma účastníkmi o poskytnutí služieb boli potvrdzované tou istou bulharskou cestovnou kanceláriou. Predmetom sporu je aj

zaplatenie ceny poskytnutého ubytovania a stravy 9 osobám v termíne od 21. 08. 1996 do 01. 09. 1996. Žalobca preukazoval tvrdenie, že poskytol ubytovanie a stravu 6 osobám v hoteli T. zoznamom účastníkov a potvrdením bulharskej cestovnej kancelárie. Ďalej tvrdil, že 3 osobám poskytol ubytovanie a stravu na súkromí. Uvedená skutočnosť však nevyplýva zo žalobcom predložených dôkazov a uvedené tvrdenie je v rozpore so svedeckými výpoveďami p. M. a pani L.. Na druhej strane aj žalovaný predložil poukážku na služby v termíne od 21. 08. 1996 do 01. 09. 1996 pre 9 osôb, potvrdenú tou istou bulharskou cestovnou kanceláriou. Je nesporné, že žalobca a bulharská cestovná kancelária M. spolupracovali pri poskytovaní služieb žalovanému. Svoje tvrdenia o poskytnutých službách žalobca preukazuje dôkazmi poskytnutými touto bulharskou cestovnou kanceláriou, a preto je vo výhodnejšej dôkaznej pozícii v porovnaní so žalovaným, vzhľadom na uvedený blízky príbuzenský vzťah žalobkyne a pána P.. Listinné dôkazy predložené žalobcom však jednoznačne nepreukazujú splnenie zmluvného záväzku, a preto podľa názoru odvolacieho súdu žalobca neunesol dôkazné bremeno o skutočnosti, že služby v zmysle zmluvy poskytol konkrétnym osobám v konkrétnom čase a mieste. Odvolací súd preto po čiastočnom opakovaní dokazovania a jeho doplnenia dospel k záveru, že nárok žalobcu nie je dôvodný, a preto rozsudok prvostupňového súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa dovolanie. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané na základe rozporuplných záverov. Na jednej strane odvolací súd považuje za nesporné, že došlo k uzavretiu zmluvy medzi účastníkmi sporu o obstaraní leteckého zájazdu s ubytovaním a polpenziou, a že osoby, za ktoré žalobkyňa žiada zaplatiť, sa zúčastnili zájazdu. Na druhej strane odvolací súd považuje za sporné a právne relevantné, kde boli rekreanti ubytovaní, a ktorá cestovná kancelária služby poskytla. Spornosť vyplýva podľa záverov súdu najmä z toho, že v bulharskej CK bol majiteľom manžel žalobkyne, a preto je žalobkyňa vo výhodnejšej dôkaznej pozícii. Z vykonaného dokazovania je však nesporné, že medzi účastníkmi bola uzavretá zmluva, predmetom ktorej boli letecké zájazdy s ubytovaním a polpenziou v určených termínoch pobytov, avšak bez určenia konkrétneho miesta pobytu v Bulharsku. Počas celej letnej turistickej sezóny 1996 žalovaná písomne upresňovala svoje objednané požiadavky niekoľko dní pred nástupom na príslušný turnus. Upresňovala však len počty a mená účastníkov zájazdu, miesto pobytu neuvádzala, lebo pri takom oneskorenom upresnení už by nebolo možné vyhovieť požiadavkám na konkrétne ubytovanie. Tieto požiadavky adresovala slovenskej M., na základe uzavretej zmluvy

potvrdenou objednávkou č. 332/6/96. Žalovaná mala s bulharskou M. uzavretú zmluvu, kde mala dohodnuté presné pobytové termíny a najmä v presne určených len dvoch ubytovacích zariadeniach Z. a T. pre 40 hostí v jednom turnuse. Len v týchto dvoch ubytovacích zariadeniach boli rekreanti žalovanej ubytovaní, na základe tohto zmluvného vzťahu. Žiadne iné ubytovacie zariadenie ani pobyty na súkromí bulharská M. pre žalovanú nezabezpečovala. Sporné faktúry sa týkali leteckých pobytových zájazdov v termínoch 24. 07. – 04. 08. 1996, 14. 08. – 25. 08. 1996, 21. 08. – 01. 09. 1996. Z porovnania zmluvne dohodnutých termínov s bulharskou M. vyplýva, že tu boli dohodnuté termíny v tomto období takto: 24. 07. – 03. 08. 1996, 13. 08. – 23. 08. 1996, 23. 08. – 02. 09. 1996. Ďalej v tabuľke deklaruje počet rekreantov v jednotlivých turnusoch v rámci bulharskej kancelárie M. a slovenskej kancelárie M., čím dokazuje, že nebolo možné leteckých rekreantov slovenskej M. riešiť z kvóty bulharskej M.. Preukázala, že v týchto termínoch súčet rekreantov žalovanej autobusových aj leteckých vysoko prekročoval dohodnutú kvótu bulharskej CK a z toho dôvodu nebolo možné riešiť ubytovanie rekreantov žalovanej z kvóty. Odvolací súd nesprávne vyhodnotil žalobkyňou predložené dôkazy, ak dospel k záveru, že nepreukázala, že služby, za ktoré žiada zaplatiť skutočne poskytla. Žalobkyňa predložila vouchery, v ktorých je uvedený termín zájazdu, počet účastníkov, druh služieb a sú doložené zoznamom rekreantov, bez ktorého by nemohli nastúpiť do lietadla. Je toho názoru, že v konaní bolo zistené, že rekreanti, za ktorých žiada zaplatiť, sa zájazdov zúčastnili, a tým bolo aj preukázané, že služby im poskytla žalobkyňa, pretože žalobkyňou vystavený voucher bol poukazom, na základe ktorého bulharské hotely poskytli rekreantom aj ostatné služby, teda stravu a ubytovanie, ktoré žalobkyňa hotelom zaplatila. Navrhuje, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR ako súd dovolací po zistení, že dovolanie je v danom prípade podľa § 238 ods. 1 O. s. p. prípustné, prejednal dovolanie žalobcu podľa § 242 O. s. p. a napadnutý rozsudok podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zrušil a podľa odseku 2 tohto ustanovenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Vychádzal zo zistenia, že predmetom sporu je žalobkyňou uplatnené právo na zaplatenie ceny služieb cestovnej kancelárie. Medzi účastníkmi nebolo sporné a ani súdmi spochybnené, že medzi účastníkmi konania bola na základe objednávky žalovanej č. 332/6/96 uzatvorená zmluva, na základe ktorej mala žalobkyňa zabezpečiť pre klientov žalovanej v termínoch od 24. 07. – 04. 08. 1996, od 14. 08. – 25. 08. 1996 a od 21. 08. – 01. 09. 1996 ubytovanie s polpenziou v Bulharsku bez bližšieho označenia destinácie. Išlo o zájazdy uskutočnené letecky. Niet pochybností, že

zájazdy sa pre objednaný počet osôb uskutočnili, sporným však zostalo, či išlo o zájazdy realizované slovenskou cestovnou kanceláriou M. alebo bulharskou cestovnou kanceláriou M., s ktorou mala žalovaná takisto obchodné kontakty na základe uzatvorenej inej dohody. Odvolací súd rozhodnutie prvostupňového súdu z dôvodov, že podľa jeho názoru žalobkyňa sa dostala do dôkaznej núdze, keď nevedela jednoznačne preukázať splnenie zmluvného záväzku, zmenil a žalobu zamietol.

Podľa § 120 ods. 1 O. s. p., účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia, ak nejde o veci uvedené v odseku 2, súd si môže osvojiť skutkové zistenia založené na zhodnom tvrdení účastníkov. V konaní bolo nepochybne zistené, že účastníci zájazdu na základe objednávky žalovanej sa v tam označených termínoch zájazdov v Bulharsku zúčastnili. Miesto, kde mali byť ubytovaní, dohodnuté nebolo. Pokiaľ by medzi účastníkmi došlo k inej dohode, než aká vyplýva z objednávky, musí túto skutočnosť dokazovať žalovaná, respektíve musí dokázať, že to čo objednala a bolo aj realizované zaplatila. Treba si tiež všimnúť, že termíny pobytov ako ich deklaruje žalobkyňa vo svojom dovolaní medzi slovenskou a bulharskou cestovnou kanceláriou M. sú odlišné, pričom kvóty objednané v bulharskej cestovnej kancelárii boli takmer naplnené. Žalobkyňa na ňou poskytnuté služby predložila vouchery, rozsah v akom kryje uplatnené nároky je potrebné preveriť. V tejto súvislosti potom nie je možné vysloviť v celom rozsahu, že žalobkyňa by chýbal dôkaz o tom, že svoje zmluvné záväzky splnila. Aj z hľadiska žalovanej je potrebné rozlíšiť, čo bolo obsahom dohody s bulharskou cestovnou kanceláriou a čo so slovenskou cestovnou kanceláriou M.. V rozsahu ako uzatvorila dohodu so slovenskou cestovnou kanceláriou M. a v rozsahu ako bola táto dohoda naplnená je opodstatnený aj nárok žalobkyne. Ak na základe zmluvy uzavretej so slovenskou cestovnou kanceláriou bolo platené bulharskej cestovnej kancelárii, bolo za zmluvne dohodnuté služby zaplatené inému subjektu. Tieto dva subjekty a ich nároky je potrebné striktne odlíšiť aj z hľadiska predložených dokladov, aj keď platby za obidve cestovné kancelárie preberala žalobkyňa. Žalovaná na pojednávaniach konaných dňa 14. 09. 1997 a dňa 19. 10. 2000 uznala niektoré nároky žalobkyne, čomu odvolací súd nepriznal žiadnu relevanciu. Je potrebné aj vzhľadom na dôvody dovolania a tam sprehľadnené a už skôr označené dôkazy znovu roztriediť a prehodnotiť účastníkmi predložené doklady, sprehľadniť ktorej cestovnej kancelárii žalovaná za ktoré pobyty zaplatila a vo veci znovu rozhodnúť.

Vzhľadom na rozsiahle dokazovanie vykonané súdmi aj na predložené doklady, nie je možné súhlasiť so záverom odvolacieho súdu, že žalobkyňa nepredložila žiadne doklady na preukázanie svojich tvrdení, aj keď nemožno poprieť istú nepriehľadnosť vzájomných vzťahov a najmä nedostatočnú písomnú evidenciu a neporiadok v poskytnutých službách jednotlivým účastníkom zájazdov, čo dáva priestor na pochybnosti.

Podľa § 243b ods. 1 O. s. p., dovolací súd dovolanie rozsudkom zamietne, ak dôjde k záveru, že rozhodnutie je správne, inak napadnuté rozhodnutie rozsudkom zruší. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia, ak dovolací súd zruší rozhodnutie odvolacieho súdu, vráti mu vec na ďalšie konanie. Vzhľadom na uvedené závery, dovolací súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

O trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí o veci samej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júla 2008

**JUDr. Margita Fridová, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Silvia Važanová